

Муҳофизати ҳавои атмосферӣ

Инкишоф ва пайдоиши ҳаёт дар рӯйи замин аз ҳавои атмосфера вобастагӣ дорад, чунки бе ҳаво ягон мавҷудоти зинда ҳаёт ба сар бурда наметавонад. Ҳастии ҳаёт дар рӯйи замин ин мавҷудияти оксиген ё ҳавои атмосфера мебошад. Атмосфера иқлими табиати атрофро ба танзим дароварда, дар пайдошавии абр, борон, барф, жола ва шамол иштироқи бевосита дошта, дар Замин ҳаракат ва кӯчиши намнокиро таъмин месозад.

Паҳншавӣ ва ҳаракати садо ба мавҷудияти ҳавои атмосферӣ вобастагӣ дошта, бе ҳаво табиати атроф макони бесадоро ба назар меоварад. Массая умумии ҳаво дар замин ба $5,13 \times 10^{15}$ – тонна баробар аст.

Таркиби ҳавои атмосфера аз газҳои гуногун иборат буда, Ҷоизи таркибии онҳо чунин аст.

1. Нитроген – 78,1%
2. Оксиген – 20,93%
3. Гидроген, гази карбонат, газҳои инертӣ ва ғ.- 0,97%.

Ин Ҷоизнокӣ дар натиҷаи ифлосшавии ҳаво аз сарчашмаҳои гуногун тағйирёбанда мебошад.

Оксигени ҳаво барои нафаскашии организмҳои зиндаи табиат, барои гузаштани ҷараёни сӯзиши сӯзишворӣ ва газҳо, барои кори муҳаррикҳои дарунсӯз аввалиндараҷа мебошад. Нитрогени таркиби ҳаво дар бойгардони замин аз нуриҳои нитрогенӣ истифода бурда мешавад. Гази карбонат ва дигар газҳои таркиби ҳавои атмосфера бо мақсадҳои гуногун дар табиат васеъ истифода бурда мешаванд. Истифодаи дуруст ва роҳҳои пешгирии ифлосшавии ҳавои атмосфера вазифаи ҳар фарди ҷумҳурӣ ба шумор меравад.

Роҳҳои ифлосшавии ҳавои атмосфера

Асосан ҳавои атмосфера бо ду роҳ ифлос мешавад:

1. Табиӣ.

2.Сунъй.

- **Ифлоскунандагони табиӣ** олами наботот, ҳайвонот, микробҳо, чангу ғубори атроф, моддаҳои радиоактивӣ ва вулканҳо ва сӯзиши табиӣи чангалҳо ва ғайраҳо мебошанд.

Асосан ифлосшавии антропогенӣ (антропогенӣ)-и ҳаво истехсолот ба шумор меравад: шабакаҳои гармидиҳии шаҳрҳо, заводҳо, фабрикаҳо, нақлиёт, парвози тайёраҳои реактивӣ ва ғайраҳо.

Ҳисоб карда шудааст, ки ҳангоми парвози як самолиёти реактивӣ ҳавои атрофро баробари 6850 автомашинаи сабукрав ифлос мекунад. Як автомашинаи сабукрав ҳар сол ба ҳисоби миёна 800 кг CO₂, 115кг (СН), 38кг NO₂ ба ҳавои атмосфера хориҷ мекунад. Ба ғайр аз ин ҳангоми ҳаракати воситаҳои нақлиёт оксигени ҳаво сӯзонида мешавад.

Тайёра ҳангоми парвоз аз Амрико ба Аврупо аз 50 то 100т. оксигенро сӯзонида метавонад. Автомобили дорои иқтидори миёна дар 1000км миқдори оксигени истифодабурдаи 1 солаи 1 одамро мезӯзонад. Одам дар як шабонарӯз зиёда аз 500 л O₂ – ро нафас гирифта, 10.000л (=12 кг) ҳаворо аз шуши худ мегузаронад.

Ифлосшавии таркиби ҳаво аз партовҳои саноатӣ ва коркарди онҳо

Яке аз сарчашмаҳои ифлосшавии ҳавои атмосфера ин истехсолот ва партовҳои истехсолӣ ба шумор меравад. Дар истехсолоти соҳаҳои гуногун барои қонё гардонидани талаботи яқсолаи як нафар бо хӯрок, манзил ва либос 20 тонна ашёҳои гуногун сарф мешавад. Аз ин миқдор 10% ашёҳо ба моддаҳои ниҳиӣи истехсолӣ мубаддал гардида, 90% ба партов мубаддал гашта муҳити зист ва заминро халалдор мекунанд.

Мӯҳлати безараргардии партовҳо гуногун буда, ба сохт ва таркиби онҳо вобастагӣ дорад.

Коғаз – 2 – 10 сол.

Қуттии консерва – 90 сол.

Боқимондаи сигор (филтр) 100 сол.

Халтаҳои полиэтиленӣ – 200 сол.

Пластмассаҳо – 500 сол.

Шиша – 1000 сол.

Дар ҷумҳурии мо ин масъала бинобар вазъи физикию ҷуғрофии мавқеъи ҷойгиршавӣ, ки боиси ифлосшавии ҳавои атмосфера мегардад, хеле ҷиддӣ мебошад. Ҳамин тариқ пайдоиши ифлосшавии баланд дар шаҳрҳо на танҳо аз ҳисоби миқдори партови моддаҳои ифлоскунанда ба ҳавои атмосфера ба миён меояд, инчунин аз ҳисоби маҷмӯи омилҳои метеорологие, ки барои пайдоиши дараҷаи баланди ифлосшавии қабатҳои поёнии атмосфера шароит меоваранд, низ ба миён меояд.

Барои арзёбии иҷрои самараноки чорабиниҳо оид ба ҳифзи ҳавои атмосфера аз ифлосшавӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон маълумоти дуруст ва

пурра оид ба мавҷуд будани моддаҳои ифлоскунанда дар ҳавои атмосфера ва ҷараёни тағйирёбии онҳо дар солҳои охир лозим мебошад. Чунин маълумотҳо дар нашрияҳои солнома ва шарҳҳо оид ба ифлосшавии ҳавои атмосфера дар ҳудуди Тоҷикистон мунтазам нашргардида мавҷуд мебошанд.

Сарчашма: «Солнома оид ба сифати ҳавои атмосфера дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли – 2018», Агентии обухавошиносии Кумитаи ҳифзи муҳити зисти назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Атмосферная защита

Развитие и возникновение жизни на Земле зависит от атмосферного воздуха, поскольку ни одно живое существо не может выжить без воздуха. Жизнь на Земле - это присутствие кислорода или атмосферного воздуха. Атмосфера регулирует естественный климат и принимает непосредственное участие в образовании облаков, дождя, снега, града и ветра. Атмосфера Земли

обеспечивает движение и проявление влаги.

Распространенность и движение звука связано с наличием атмосферного воздуха. Без воздуха природа становится беззвучным.

Общая масса воздуха на земле составляет $5,13 \times 10^{15}$ тонн.

Атмосферный воздух состоит из различных газов, которые заключаются в следующем.

1. Азот - 78,1%
2. Кислород - 20,93%
3. Водород, карбонатный газ, инертный газ и т. д. - 0,97%.

Этот процент является переменным в результате загрязнения воздуха из различных источников.

Кислород в воздухе является основным источником дыхательной активности для живых организмов и основным для прохождения режима сжигание топлива и газов для работы двигателей .

Азот в воздухе используется при обогащении почвы азотными удобрениями. Углекислый газ и другие атмосферные газы широко используются в природе для различных целей. Правильное использование и способы предотвращения загрязнения воздуха являются задачей каждого гражданина республики.

Пути загрязнения атмосферного воздуха

В основном воздух загрязняется двумя способами:

1. Природный.
2. Искусственный.

Природными загрязнителями являются флора, фауна, микробы, пыль и грязь (сильный афганский ветер), радиоактивные материалы и вулканы, а также естественное сжигание лесов и так далее.

Основным антропогенным загрязнением воздуха является производство: сети отопление городов, заводов, фабрик, транспортных средств, реактивных самолетов и многого другого.

По оценкам, во время реактивного полета он загрязняет атмосферу около 6850 легковых автомобилей. Один легковой автомобиль выделяет в среднем 800 кг CO₂, 115 кг (CH) и 38 кг NO₂ в год. Кроме того, кислород сжигается во время движения.

Самолёт во время перелета из Америки в Европу может сжечь от 50 до 100т кислорода. Среднетоннажный автомобиль в 1000 км сжигает количество кислорода столько, сколько употребляет за год человек. Человек вдыхает более 500 л O₂ в день и закачивает в легкие 10000 л (= 12 кг) воздуха.

Загрязнение воздуха промышленными отходами и их переработка

Одним из источников загрязнения атмосферного воздуха являются производственные и промышленные выбросы.

20 тонн различных предметов расходуются на различные отрасли промышленности для удовлетворения потребностей в продовольствии, жилье и одежде в течение одного года. Из этого числа 10% материалов превращаются в конечные производственные материалы, 90% которых превращаются в отходы и загрязняют окружающую среду и почву.

Сроки применения дезинфицирующих средств различаются в зависимости от их состава.

Бумага - 2 - 10 лет.

Банки - 90 лет.

Остаток дыма на 100 лет.

Полиэтиленовые мешки - 200 лет.

Пластмассы - 500 лет.

Стекло - 1000 лет.

В нашей стране эта проблема очень серьезна из-за физическо-географического местоположения, что приводит к загрязнению воздуха. Таким образом, высокое загрязнение городов обусловлено не только количеством выбросов загрязняющих веществ в атмосферу, но и сочетанием

метеорологических факторов, способствующих высоким уровням загрязнения атмосферы.

Для оценки эффективности реализации мер по загрязнению воздуха в Республике Таджикистан необходима точная и полная информация о наличии загрязняющих веществ в воздухе и динамике их изменений за последние годы. Такие данные регулярно публикуются в хрониках и комментариях о загрязнении воздуха на территории Таджикистана.

Источник: ежегодник по качеству воздуха на территории Республики Таджикистан на 2018 год Агентства по гидрометеорологии Комитета охраны окружающей среды при Правительстве Республики Таджикистан.

Atmospheric protection

The development and occurrence of life on Earth depends on atmospheric air, since no living creature can survive without air. Life on Earth is the presence of oxygen or atmospheric air. The atmosphere regulates the natural climate and is directly involved in the formation of clouds, rain, snow, hail and wind. The atmosphere of the Earth provides movement and the manifestation of moisture.

The prevalence and movement of sound is associated with the presence of atmospheric air. Without air, nature becomes silent.

The total mass of air on earth is 5.13×10^{15} tons.

Atmospheric air consists of various gases, which are as follows.

1. Nitrogen - 78.1%
2. Oxygen - 20.93%
3. Hydrogen, carbonate gas, inert gas, etc. - 0.97%.

This percentage is variable as a result of air pollution from various sources. Oxygen in the air is the main source of respiratory activity for living organisms and the main for undergoing the regime of burning fuel and gases for the operation of engines.

Nitrogen in the air is used to enrich the soil with nitrogen fertilizers. Carbon dioxide and other atmospheric gases are widely used in nature for various purposes. The proper use and methods of preventing air pollution are the task of every citizen of the republic.

Ways of air pollution

Basically, air is polluted in two ways:

1. Natural.
2. Artificial.

Natural pollutants are flora, fauna, microbes, dust and dirt (strong Afghan wind), radioactive materials and volcanoes, as well as the natural burning of forests and so on.

The main anthropogenic air pollution is production: heating networks of cities, factories, factories, vehicles, jets and much more.

It is estimated that during a jet flight, it pollutes the atmosphere of about 6850 cars. One passenger car emits an average of 800 kg of CO₂, 115 kg (CH) and 38 kg of NO₂ per year. In addition, oxygen is burned during movement.

A plane during a flight from America to Europe can burn from 50 to 100 tons of oxygen. A 1000 km medium-tonnage car consumes 1 year of human oxygen. A person inhales more than 500 L of O₂ per day and pumps 10,000 L (= 12 kg) of air into the lungs.

Air pollution from industrial waste and its processing

One of the sources of air pollution is industrial and industrial emissions.

20 tons of various items are spent on various industries to meet the needs for food, shelter and clothing for one year. Of this number, 10% of the materials are turned into final production materials, 90% of which are turned into waste and pollute the environment and soil.

The timing of the use of disinfectants varies depending on their composition.

Paper - 2 to 10 years.

Banks - 90 years.

The remainder of the smoke for 100 years.

Plastic bags - 200 years.

Plastics - 500 years.

Glass - 1000 years.

In our country, this problem is very serious due to the physical and geographical location, which leads to air pollution. Thus, high urban pollution is caused not only by the amount of pollutant emissions into the atmosphere, but also by a combination of meteorological factors contributing to high levels of air pollution.

To assess the effectiveness of the implementation of air pollution measures in the Republic of Tajikistan, accurate and complete information on the presence of pollutants in the air and the dynamics of their changes in recent years is needed. Such data are regularly published in chronicles and comments on air pollution in Tajikistan.

**Source: Agency for Hydrometeorology Protection
Committee Government Environment
Republic of Tajikistan..**